

Sygn. akt III ZS 2/12

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 18 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Jerzy Kwaśniewski

Protokolant Ewa Wolna

w sprawie ze skargi Ministra Sprawiedliwości
na uchwałę Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 19 listopada 2011 r.,
w sprawie Regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej w zakresie § 1 ust. 2 lit. f, §
2 ust. 3 lit. c oraz § 17 ww. Regulaminu,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 18 maja 2012 r.,

- 1. uchyla § 2 ust. 3 lit. c i § 17 ust. 2 zaskarżonej uchwały w części dotyczącej odbywania praktyk w sądzie i prokuraturze na podstawie porozumień zawartych z nimi przez okręgowe rady adwokackie i w tym zakresie sprawę przekazuje Naczelnej Radzie Adwokackiej do ponownego rozpoznania,**
- 2. oddala skargę w pozostałym zakresie.**

UZASADNIENIE

Działając na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 ze zm.) Minister Sprawiedliwości wniósł o uchylenie uchwały nr 55/2011 z dnia 19 listopada 2011 r. Naczelnej Rady Adwokackiej w sprawie Regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej w zakresie § 1 ust. 2 lit. f, § 2 ust. 3 lit. c oraz § 17 tego Regulaminu.

Zaskarżonej uchwale zarzucił naruszenie :

1. art. 87 ust. 1 Konstytucji z uwagi na naruszenie wyrażonej w nim zasady, zgodnie z którą źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia poprzez zawarcie w § 1 ust. 2 lit. f, § 2 ust. 3 lit. c oraz § 17 Regulaminu ustaleń niezgodnych z art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze,

2. art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze, poprzez nadanie przepisom § 1 ust. 2 lit. f, § 2 ust. 3 lit. c oraz § 17 Regulaminu brzmienia niezgodnego ze wskazanym przepisem ustawy regulującym szkolenie aplikantów adwokackich z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury,

3. art. 2 Konstytucji z uwagi na naruszenie wynikającej z niego zasady poprawnej legislacji, w tym dostatecznej określoności przepisów prawa poprzez brak wyodrębnienia i jednoznacznego określenia szkolenia realizowanego na podstawie art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze, w § 1 ust. 2 lit. f, jak również ze względu na niezgodne z tym przepisem używanie terminu „praktyka” w § 2 ust. 3 lit. c oraz w § 17 Regulaminu, a także wewnętrzną sprzeczność ust. 2 tego przepisu Regulaminu i niejasną redakcją związaną z odniesieniem się w jego treści do trzech przepisów prawa.

Naczelna Rada Adwokacka wniosła o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga jest uzasadniona tylko w tej części § 2 ust. 3 lit. c oraz § 17 ust. 2, która jest sprzeczna z art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze. Przepisy te stanowią, że: § 2 ust. 3 lit. c – realizacja celu aplikacji adwokackiej odbywa się poprzez –

między innymi – odbycie praktyki w sądzie, prokuraturze, kancelarii notarialnej lub innej instytucji publicznej, w tym szkoleń organizowanych w trybie art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze; § 17 ust. 2 – w okresie aplikacji, ponad obowiązkową praktykę ujętą w ust. 1 (chodzi tu o praktykę wynikającą z porozumienia zawartego w trybie art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze – przyp. SN), okręgowa rada adwokacka może skierować aplikanta na praktykę do innych organów niż wymienione w art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze, o których mowa w § 2 ust. 3 lit. c na mocy porozumień zawartych z nimi przez okręgowe rady adwokackie, o ile takie są zawarte. Natomiast będący wzorcem do stwierdzenia sprzeczności z prawem tych przepisów art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze stanowi, że aplikanci odbywają w trakcie pierwszego roku aplikacji szkolenie z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury. Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej zawiera co roku z Dyrektorem Krajowego Centrum Szkolenia Kadr Sądów Powszechnych i Prokuratury, porozumienie w sprawie odbywania przez aplikantów szkolenia z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury, w którym ustala się plan szkolenia mając na uwadze zarówno praktyczne, jak i teoretyczne zapoznanie aplikantów ze sposobem funkcjonowania sądownictwa powszechnego i prokuratury, sposób jego odbywania i czas trwania, a także wysokość wynagrodzenia za przeprowadzone szkolenia.

Uchylone niniejszym wyrokiem przepisy Regulaminu, w części odnoszącej się do prowadzenia szkoleń (praktyk) aplikantów w sądzie i prokuraturze przez okręgowe rady adwokackie, stanowią powtórzenie regulacji poprzedniego Regulaminu, który w tej części został uchylony przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2010 r., III ZS 6/09 (OSNP 2011 nr 21-22, poz. 287). Sąd Najwyższy podziela wyrażony w tym wyroku pogląd, że szkolenie zorganizowane na podstawie art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze jest wyłączną formą szkolenia aplikantów adwokackich z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury. Okręgowe rady adwokackie nie mogą więc uzupełniać tego szkolenia przez organizowanie dla aplikantów praktyk w sądach i prokuraturach.

Pozostałe zarzuty skargi są bezzasadne. Przepis § 1 ust. 2 lit. f Regulaminu stanowi, że przez użyte w nim określenie „szkolenie” rozumie się zajęcia w formie warsztatów, wykładów, ćwiczeń, wykładów stacjonarnych lub wyjazdowych, jak i

praktyki objęte programem aplikacji. Zarzut sprzeczności z prawem tego przepisu należy rozpoznać łącznie z zarzutem odnoszącym się do § 17 Regulaminu. Ten przepis w 8 ustępach szczegółowo reguluje organizację praktyk aplikantów adwokackich w różnych instytucjach publicznych. Dotyczy to kancelarii notarialnych oraz innych instytucji publicznych, z którymi okręgowa rada adwokacka zawarła stosowne porozumienie lub które zostały wskazane przez aplikanta, który wraz z wnioskiem o skierowanie go na praktykę przedstawi wystawioną przez daną instytucję promesę przyjęcia go na praktykę. Główny zarzut Ministra Sprawiedliwości związany jest z użyciem w tych przepisach (to jest w § 1 ust. 2 lit. f oraz w § 17 Regulaminu) pojęcia „praktyka”. Skarżący twierdzi, że szkolenie aplikantów dotyczące praktyki powinno odbywać się wyłącznie pod opieką patrona – adwokata i tylko w ramach tych czynności, do których uprawnieni są adwokaci, do czego wystarczające umiejętności aplikant uzyskuje w trakcie szkolenia prowadzonego na podstawie art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze. Odmienne uregulowanie stanowi zaś przekroczenie kompetencji nadanej samorządowi adwokackiemu, co narusza art. 58 ust. 12 lit. b Prawa o adwokaturze (przepis ten zalicza do zakresu działania Naczelnej Rady Adwokackiej uchwalenie regulaminów dotyczących zasad odbywania aplikacji adwokackiej). Te twierdzenia skarżącego nie mają uzasadnienia w Prawie o adwokaturze i są jedynie wyrazem jego przekonania co do najlepszego sposobu szkolenia aplikantów adwokackich. Wbrew jego pogładowi nie mają one oparcia w art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze, który reguluje wyłącznie szkolenie w zakresie działalności sądów i prokuratur i nie można z tego wnosić o niedopuszczalności prowadzenia przez organy adwokatury innego szkolenia o charakterze praktycznym. W tym zakresie samorząd adwokacki działa w granicach swobody wyznaczonej przez art. 17 ust. 1 Konstytucji. Wydane na podstawie tego przepisu Prawo o adwokaturze przewiduje nadzór państwa nad tym samorządem tylko w zakresie zgodności z prawem jego uchwał, a nie z punktu widzenia celowości (art. 14 ust. 1).

Naczelna Rada Adwokacka trafnie podniosła w odpowiedzi na skargę, że zaskarżona uchwała nie narusza zasad prawidłowej legislacji, wynikających z art. 2 Konstytucji. Przepisy regulaminu są sformułowane jasno i komunikatywnie. Powołany wyżej § 17 ust. 2 odsyła wprawdzie do trzech innych przepisów, ale

niezastosowanie tego odwołania prowadzioby do nadmiernego rozbudowania tej jednostki redakcyjnej Regulaminu. Nadto, przepisy mają być komunikatywne dla ich adresatów, którymi w tym przypadku są osoby o wykształceniu prawniczym. Użycie w § 17 ust. 1 Regulaminu określenia „szkolenie” zamiast zastosowanego wyrazu „praktyka” (w odniesieniu do szkolenia prowadzonego na podstawie art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze) byłoby bardziej poprawne, jednakże nie jest to wada uzasadniająca ingerencję Sądu Najwyższego. Oba określenia są bliskoznaczne, a nadto w § 1 ust. 2 lit. f Regulaminu praktyka jest wymieniona jako jedna z form szkolenia.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 14 ust. 2 Prawa o adwokaturze.